

2017-09-06

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Ert dr.nr S2017/0240/FST, SOU 2017:21 Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre,

Sverigefinländarnas delegation/Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta, nedan Delegationen, har med intresse tagit del av rubricerade utredning och tackar för möjligheten att få lämna ett remissvar.

Delegationen delar utredningens problembeskrivning och tillstyrker dess förslag med vissa kompletterande kommentarer ur minoritetsperspektiv.

Delegationen anser följande områden/åtgärder särskilt angelägna:

Hänvisning till Delbetänkandet av utredningen om förstärkt minoritetspolitik, SOU 2017:60, och dess förslag som bl a stärker de nationella minoriteternas rättigheter inom äldreomsorgen; utredningen bedömer att deras rättigheter behöver förstärkas även inom vården. Vidare konstateras att minoritetslagstiftningen inte fått det genomslag som det var tänkt.

I de flesta kommunerna har de sverigefinska äldres särskilda behov inte uppmärksammas. Däremot har det skett positiv utveckling i många kommuner som tillhör det finska förvaltningsområdet. Utredningen föreslår att enskildas rätt till äldreomsorg på nationella minoritetsspråk bör regleras i socialtjänstlagen, och anser att frågan kommer att behöva behandlas av den tillsatta utredningen Översyn av socialtjänstlagen (dir 2017:39).

Översyn av socialtjänstlagen mm, sid 44: Delegationen tillstyrker den rubricerade utredningens förslag om att översynen av socialtjänstlagen bör pröva om det är mer ändamålsenligt att reglera äldreomsorgen i egen lag.

Delegationen anser att frågan om vård och omsorg om äldre är så komplex att egen lag skulle vara motiverad.

4.3 Nationella mål

”Äldre ska kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende”.

Delegationen vill lyfta fram att språksvårigheter, att inte kunna svenska tillräckligt, skapar stress, osäkerhet och otrygghet. Därför är det angeläget att samhället i möjligaste mån erbjuder omsorg/vård och annan service på minoritetsspråk. Många av dagens äldre sverigefinnar har bristande kunskaper i svenska eller har pga sjukdom förlorat förvärvade kunskaper i svenska. Deras behov av vård och omsorg på finska brådskar!

5.5 De första stegen

Delegationen anser att olika satsningar på utbildning av biståndshandläggare, omsorgs- och vårdpersonal samt ledarskapsutbildning inom området är nödvändiga och bör ha hög prioritet. Behoven är brådskande därför att alltför många idag saknar grundutbildning i omsorgsyrken, dessutom behöver många nya rekryteras. Kunskapen om nationella minoriteter är fortfarande mycket bristfällig, både bland beslutsfattare och personal inom kommuner och landsting. Detta måste uppmärksammas inom utbildningarna. Rekrytering till utbildningar av personer som talar minoritetsspråk måste intensifieras. Kommuner och landsting bör förmås att utforma strategi för en medveten personalförsörjning som även beaktar minoriteternas behov, och som har som utgångspunkt att kunskaper i minoritetsspråk och –kultur, utöver adekvat yrkesutbildning, är merit. Här har SKL en viktig uppgift, detsamma gäller kommunernas och landstingens arbetsgivaransvar att förbättra anställnings- och arbetsvillkoren för omsorgs- och vårdpersonalen. Det borde t ex vara en självklarhet att kunskaper i minoritetsspråk skulle vara meriterande både vid anställandet och vid lönesättning. Att ge omsorg och vård på den äldres eget språk höjer kvalitén och är samhällsekonomiskt fördelaktigt.

9.4 Det civila samhällets roll

Vi har tagit del och fått inspiration av den finska lagstiftningen på området. Där finns bl a en skyldighet för kommunerna att ge rådgivning till äldre i syfte att främja äldres hälsa, välbefinnande, funktionsförmåga och självständigt liv. I Västmanland pågår ett pilotprojekt med finskspråkig seniorrådgivning, finansierad med statliga medel till Region Västmanlands och Västerås stads finska förvaltningsområde, förstärkt med civilsamhällets resurser och samarbete med länets kommuner. Detta är ett exempel på en förebyggande och hälsofrämjande insats, särskilt riktad till en nationell minoritet. Detta skulle vara möjligt att förverkliga i hela landet om det var en skyldighet enligt lag att anordna. Delegationen delar utredarens uppfattning om att "Genom att det civila samhällets organisationer ges en aktiv roll i förebyggande och hälsofrämjande arbete kan det också bidra till att öka den äldre personens egen makt och medskapande i de förebyggande och hälsofrämjande insatserna." Ett problem är att det för närvarande saknas en långsiktig finansiering av denna typ av insatser.

11.3 Uppmärksamma de anhöriga

Delegationen anser att det behövs ökad kunskap om huvudmännens stöd till anhöriga bland sverigefinnar. Vi tillstyrker utredningens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att regelbundet följa upp hur stödet till anhöriga som vårdar närstående fungerar. Att ett jämställd- och jämlikhets- samt minoritetsperspektiv ska beaktas särskilt.

För Sverigefinländarnas delegation

Raija Metso Korpela

Ordförande

Granstigen 6, 723 41 Västerås, e-post: raija.metso@outlook.com, tel 0736-540 450

